

Suvestinė redakcija nuo 2009-11-29 iki 2010-04-10

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2007, Nr. [41-1561](#), i. k. 1072330ISAK003D-152

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO

Į S A K Y M A S

DĖL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007–2013 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS „AGRARINĖS APLINKOSAUGOS IŠMOKOS“ PROGRAMŲ „KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMAS“, „EKOLOGINIS ŪKININKAVIMAS“ IR „RIZIKOS“ VANDENS TELKINIŲ BŪKLĖS GERINIMAS“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2007 m. balandžio 6 d. Nr. 3D-152

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1120 (Žin., 1998, Nr. [83-2327](#); 2001, Nr. [92-3215](#); 2002, Nr. [66-2717](#)), 5.1 ir 5.15 punktais bei atsižvelgdama į 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL 2005 L 277, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2012/2006 (OL 2006 L384, p. 8), ir 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos Reglamento (EB) Nr. 1974/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai taikymo taisykles (OL 2006 L 368, p. 15), nuostatas bei siekdama užtikrinti priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ įgyvendinimą ir efektyviai panaudoti EŽŪFKP lėšas:

tvirtinu Lietuvos kaimo plėtos 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo taisykles (pridedama).

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRĖ

KAZIMIRA DANUTĖ PRUNSKIENĖ

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

2007-03-23 raštu Nr. ((1.16-0203-5K-0708781-6K-0703320))

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2007 m. balandžio 6 d.
įsakymu Nr. 3D-152 (Lietuvos
Respublikos žemės ūkio ministro
2009 m. balandžio 7 d.
įsakymo Nr. 3D-230 redakcija)

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007–2013 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS „AGRARINĖS APLINKOSAUGOS IŠMOKOS“ PROGRAMŲ „KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMAS“, „EKOLOGINIS ŪKININKAVIMAS“ IR „RIZIKOS“ VANDENS TELKINIŲ BŪKLĖS GERINIMAS“ ĮGYVENDINIMO Taisyklės

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo taisyklės (toliau – taisyklės) parengtos vadovaujantis 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL 2005 L 277, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 74/2009 (OL 2009 L 30, p. 100), 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1974/2006, nustatančiu išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai taikymo taisykles (OL 2006 L 368, p. 15), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. lapkričio 28 d. Komisijos reglamentu Nr. 1175/2008 (OL 2008 L 318, p. 6), Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa, patvirtinta 2007 m. spalio 19 d. Komisijos sprendimu Nr. C (2007) 5076 (toliau – KPP), ir Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 3D-153 (Žin., 2007, Nr. [41-1562](#); 2009, Nr. [21-834](#)).

2. Šiose taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

Agentūra — Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

Centras – VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

KDTS – Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos Kontrolės departamento teritorinis skyrius.

Ministerija – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

STIS – Supaprastintų tiesioginių išmokų informacinė sistema.

3. Šiose taisyklėse vartojamos sąvokos:

Daugiametė ganykla arba pieva – užsėtas daugiametėmis žolėmis arba natūralus nenaudojamas sėjomainoje penkerius ar daugiau metų žemės plotas gyvuliams ganyti, žolei ar šienai gauti.

Deklaruotas laukas – paramos paraiškoje nurodytas žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitas laukas.

Deklaruotas plotas – paramos paraiškoje nurodytų žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitų laukų, už kuriuos žemės ūkio veiklos subjektas prašo išmokų, plotų suma.

Duomenų neatitiktis – pateiktų duomenų nesutapimas su tikrove, kai jų nepataisius negalima tinkamai administruoti paramos, apskaičiuoti jos sumos.

Įsipareigojimų perdavimas – įsipareigojimų pagal priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programas „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ arba „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ perleidimas vieno žemės ūkio veiklos subjekto kitam žemės ūkio veiklos subjektui.

Kontrolinis žemės sklypas – vientisas žemės plotas, ribojamas natūralių gamtinių ir dirbtinių objektų (upių vagų, miško masyvų, kelių, pastatų ir pan.), turintis jam būdingas gamtines savybes,

vyraujančių dangos tipų, ūkinio naudojimo ypatumus ir kuriam suteiktas unikalus atpažinties kodas kontrolinių žemės sklypų duomenų bazėje.

Kranto linija – sausumos ir paviršinio vandens telkinio vandens paviršiaus sąlyčio linija, esant vidutinio vandeningumo metų vandens lygiui.

Natūrali pieva – savaime auganti, nearta ir neapsėta pieva.

Neteisingas deklaravimas – didesnio žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitų laukų, negu pareiškėjas valdo, ir (arba) didesnio ploto, negu jame užsiima žemės ūkio veikla, deklaravimas.

Nuotolinė patikra – žemės ūkio naudmenų ar pasėlių patikra, atliekama pagal palydovinę nuotrauką.

Paramos paraiška – nustatytos formos dokumentas, kurį turi užpildyti ir pateikti pareiškėjas, siekiantis gauti paramą.

Pareiškėjas – fizinis ar juridinis asmuo, nustatyta tvarka pateikęs paramos paraišką.

Pareiškėjo ar paramos gavėjo duomenų ir dokumentų patikra (toliau – patikra) – fizinis ir (arba) administracinis pareiškėjo ir (ar) paramos gavėjo pateiktų dokumentų ir duomenų tikrinimas.

Pusiau natūrali pieva – seniau kaip prieš penkerius metus arta arba įsėta pieva.

Reikalavimų pakartotinis pažeidimas – bent vieno iš geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų pažeidimas daugiau negu vieną kartą per trejus metus iš eilės, nors žemės ūkio veiklos subjektas buvo informuotas apie ankstesnius nustatytus reikalavimų pažeidimus ir turėjo galimybę juos pašalinti.

Reikalavimų pažeidimo plotas – paramos paraiškoje nurodytų atskirų žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitų laukų, už kuriuos žemės ūkio veiklos subjektas prašo išmokų ir kuriuose nustatytas bent vieno iš geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų pažeidimas, plotų suma.

Remiama grupė – plotas, už kurį mokama vienodo dydžio kompensacinė išmoka už hektarą.

Sertifikatas – dokumentas, liudijantis, kad produktas, jo gamybos ir (ar) tvarkybos procesas atitinka 2007 m. birželio 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo ir panaikinančio reglamentą (EEB) Nr. 2092/91 (OL 2007 L 189, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 967/2008 (OL 2008 L 264, p. 1), ir 2008 m. rugsėjo 5 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 889/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo įgyvendinimo taisyklės dėl ekologinės gamybos, ženklinimo ir kontrolės (OL 2008 L 250, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1254/2008 (OL 2008 L 337, p. 80), nuostatas ir Ekologinio žemės ūkio taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 375 (Žin., 2001, Nr. 1-21; 2009, Nr. 6-178), reikalavimus.

Sertifikavimo įstaiga – juridinis asmuo, sertifikuojantis ir kontroliuojantis ekologinius ūkius pagal teisės aktų, reglamentuojančių ekologinę gamybą, reikalavimus.

Sertifikavimas – procedūra, kuria sertifikavimo įstaiga patvirtina, kad produktas, jo gamybos ir (ar) tvarkybos procesas atitinka reglamento (EB) Nr. 834/2007, reglamento (EB) Nr. 889/2008 ir Ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus.

Sertifikuotas plotas – žemės ūkio naudmenų ar pasėlių plotas, kuriame laikomasi ekologinio žemės ūkio reikalavimų.

Tyčinis neteisingas deklaravimas – atvejai, kai:

a) vietoj pasėlių, žemės ūkio naudmenų ar kitų laukų, už kuriuos mokama mažesnė išmoka už hektarą (arba išmokos visai nemokamos), ploto pareiškėjas deklaravo pasėlių, žemės ūkio naudmenų ar kitų laukų, už kuriuos jis turi realią galimybę gauti didesnę išmoką, plotą;

b) pareiškėjas deklaravo plotą, kuriame neužsiima žemės ūkio veikla;

c) pareiškėjas prašo išmokų už akivaizdžiai apleistas, nedirbamas ir neprižiūrimas (apaugusias medžiais, krūmais) žemes.

Visais atvejais tyčiniu neteisingu deklaravimu laikoma, kai bendras neteisingai deklaruotų laukų plotas sudaro daugiau kaip 10 proc. paramos paraiškoje deklaruoto ploto.

Žemėlapis fragmentas – iš kontrolinių žemės sklypų duomenų bazės pasirinkta nustatytos formos žemėlapis dalis, kurioje pareiškėjas pažymi deklaruojamų laukų ribas.

Žemės ūkio valdos perdavimas – žemės ūkio valdos (toliau – valda) pardavimas, išnuomojimas ar bet kokia kita perdavimo naudoti vieno žemės ūkio veiklos subjekto ar jų grupės kitam žemės ūkio veiklos subjektui ar jų grupei forma.

Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme (Žin., 1999, Nr. [43-1358](#); 2002, Nr. 123-5537), Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatyme (Žin., 1991, Nr. [13-328](#); 2001, Nr. 45-1574), Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatyme (Žin., 1993, Nr. [20-488](#); 2002, Nr. 57-2296) ir kituose teisės aktuose.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, Žin., 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

II. GALIMI PAREIŠKĖJAI

4. Paramos gali kreiptis ūkininkai, žemės ūkio bendrovės, kooperatinės bendrovės (kooperatyvai), saugomų teritorijų direkcijos ir miškų urėdijos (įgyvendinantys „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklas „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“ ir „Šlapynių tvarkymas“), asociacijos ar kiti žemės ūkio veiklos subjektai (toliau – žemės ūkio veiklos subjektai).

5. Pareiškėjas laikomas įgyvendinančiu KPP priemonę „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ (toliau – Priemonė) nuo paramos paraiškos pagal atitinkamą Priemonės programą pateikimo dienos (paramos paraiškos forma ir paramos paraiškos pildymo instrukcija pateikiama vadovaujantis paraiškos teikimo metu galiojančiomis Tiesioginių išmokų už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus administravimo bei kontrolės taisyklėmis, tvirtinamomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu kiekvienais metais) (toliau – Tiesioginių išmokų administravimo ir kontrolės taisyklės).

6. Pareiškėjo ir (arba) paramos gavėjo mirties atveju parama gali būti mokama teisių perėmėjui, jeigu jis teisių perėmimo metu atitinka pareiškėjams keliamus tinkamumo kriterijus ir laikosi prisiimtų įsipareigojimų.

III. PAREIŠKĖJŲ TINKAMUMO KRITERIJAI

7. Kompensacinės išmokos pagal atitinkamą Priemonės programą bus mokamos pareiškėjams, kurie atitinka šiuos tinkamumo kriterijus:

7.1. yra įregistravę valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre ir jos duomenis atnaujinę Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse nurodytais terminais;

7.2. bendras žemės ūkio naudmenų, pasėlių ir kitas plotas, už kurį mokama kompensacinė išmoka pagal „Ekologinio ūkininkavimo“ ir „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programas, yra ne mažesnis kaip 1 ha žemės ūkio naudmenų (reikalavimas veiklą vykdyti žemės ūkio naudmenose netaikomas įgyvendinantiesiems „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklas: „Kraštovaizdžio elementų valdoje tvarkymas“, „Šlapynių tvarkymas“, „Melioracijos griovių tvarkymas“);

7.3. bendras žemės ūkio naudmenų, pasėlių ir kitas plotas, už kurį mokama kompensacinė išmoka pagal „Rizikos“ vandens telkinių gerinimo programą, negali būti mažesnis nei 1 ha žemės ūkio naudmenų;

7.4. lauko plotas, už kurį prašoma išmokų pagal „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklas „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“, „Šlapynių tvarkymas“, „Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymas pievose“, „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“, „Ražienų laukai per žiemą“, „Medingųjų augalų juostos ariamoje žemėje“, „Melioracijos griovių tvarkymas“ ir „Ekologinio ūkininkavimo“ programą, yra ne mažesnis kaip 0,1 ha;

7.5. pareiškėjai (juridiniai asmenys) neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui;

7.6. pareiškėjai gali pasirinkti vieną ar daugiau šiose taisyklėse minimų Priemonės programų, kurios bus taikomos ūkyje, tačiau išmokos bus mokamos už veiklą, atliekamą skirtinguose ūkio laukuose.

IV. PAREIŠKĖJŲ IR (ARBA) PARAMOS GAVĖJŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

8. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, įgyvendinantys Priemonę, įsipareigoja:

8.1. laikytis įsipareigojimų pagal Priemonės atitinkamas programas ne mažiau kaip 5 kalendorinius metus nuo paramos paraiškos vykdyti atitinkamą Priemonės programą pateikimo dienos;

8.2. kasmet teikti paramos paraišką pagal Priemonės atitinkamas programas: „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ arba „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“;

8.3. veiklą vykdyti tame pačiame paraiškoje (-ose) nurodytame plote (t. y. tuose pačiuose nurodytų kontrolinių žemės sklypų laukuose). „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklos „Ražienų laukai per žiemą“ ir „Medingųjų augalų juostos ar laukai dirbamoje žemėje“ kasmet gali būti vykdomos skirtinguose ariamosios žemės laukuose, tačiau išlaikant tokį pat pagal programos reikalavimus tvarkomą ražienų ar medingųjų augalų bendrą plotą;

8.4. per įsipareigojimų laikotarpį sumažinti ne daugiau kaip 3 proc., o padidinti ne daugiau kaip 2 ha paramos paraiškoje nurodyto pagal Priemonę bendro ploto. Didinant plotą daugiau nei 2 ha, pareiškėjui įsipareigojimų laikotarpis iš naujo skaičiuojamas naujai įsipareigotiems pagal Priemonę plotams, o anksčiau pateiktos paramos paraiškos (paraiškų) įsipareigojimų laikotarpis neprasitęsia;

8.5. visoje valdoje laikytis kompleksinės paramos reikalavimų, kurie apima Valdymo reikalavimus ir Trąšų bei augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimus, patvirtintus atskiru Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu, ir Geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės žemės ūkio naudmenoms reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 3D-327 (Žin., 2007, Nr. [78-3157](#)).

V. REIKALAVIMAI PAREIŠKĖJAMS IR (ARBA) PARAMOS GAVĖJAMS PAGAL PROGRAMAS

9. Specialieji reikalavimai įgyvendinant Priemonės atitinkamas programas:

9.1. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančys „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“, privalo:

9.1.1. pievose nenaudoti pesticidų, trąšų, kalkinimo priemonių;

9.1.2. pievas kasmet šienauti (žolė negali būti paskleista daugiamečių ganyklų arba pievų plotuose) arba ganyti gyvulius, laikydamiesi šių reikalavimų:

9.1.2.1. šienavimą pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;

9.1.2.2. gyvulius pradėti ganyti ne anksčiau kaip birželio 15 d.;

9.1.3. nearti pievų ir nesėti jų kultūrinėmis žolėmis;

9.1.4. pievose išsaugoti pavienius medžius;

9.1.5. pievas nuganyti ir (ar) nušienauti, išvežti nušienautą žolę iki rugsėjo 30 d.

9.1.6. neįrengti naujų drenavimo ar laistymo sistemų;

9.2. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančys „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Šlapynių tvarkymas“, privalo:

9.2.1. šlapynėse nenaudoti pesticidų, trąšų, kalkinimo priemonių;

9.2.2. šlapynes kasmet šienauti (žolė negali būti paskleista daugiamečių ganyklų arba pievų plotuose) arba ganyti gyvulius, laikydamiesi šių reikalavimų:

9.2.2.1. šienavimą pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;

9.2.2.2. gyvulius pradėti ganyti ne anksčiau kaip liepos 1 d.;

9.2.2.3. ganyti gyvulius tik neprižiūstus aptvaruose;

9.2.2.4. ganant gyvulius, jų tankis nuo liepos 1 d. iki rugpjūčio 1 d. neturi būti didesnis kaip 1 SG/ha (gyvulių perskaičiavimas į sutartinius gyvulius pateikiamas šių taisyklių 1 priede);

9.2.3. šlapynėse išsaugoti pavienius medžius, iškirsti krūmus;

9.2.4. šlapynes nuganyti ir (ar) nušienauti, išvežti nušienautą žolę ir iškirstus krūmus iki kitų metų kovo 1 d.;

9.2.5. neįrengti naujų sausinimo sistemų;

9.2.6. šlapynes nustatyti vadovaujantis Šlapynių nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu atskiru Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu

9.3. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančys „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymas pievose“, privalo:

9.3.1 veiklą vykdyti pievoje ar ganykloje prie bet kurio natūralaus ar dirbtinio vandens telkinio;

9.3.2. tvarkymo veiklą vykdyti pakrantės apsaugos juostoje, privalomoje pagal teisės aktų reikalavimus (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 540 „Dėl paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [95-3372](#); 2007, Nr. 23-892), ir papildomai išskirtoje 5 m pločio juostoje. Jeigu pagal teisės aktų reikalavimus pakrantės juosta neišskiriama, veikla įgyvendinama tik 5 m pločio juostoje;

9.3.3. nearti, nenaudoti trąšų ir pesticidų, nekalkinti;

9.3.4. nušienauti (žolė negali būti paskleista privalomos pagal teisės aktų reikalavimus apsaugos juostos bei papildomai įrengtos juostos plote) iki vandens linijos vieną kartą per metus arba ganyti gyvulius pagal nacionaliniuose teisės aktuose nurodytus reikalavimus (pareiškėjas gali laisvai nuspręsti, ganyti ir (arba) šienauti, tačiau nenuganyta žolė turi būti nušienauta):

9.3.4.1. šienauti pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;

9.3.4.2. nuganyti ir (ar) nušienauti, nušienautą žolę išvežti iki rugsėjo 30 d.

9.3.4.3. ganyti gyvulius išlaikant teisės aktuose numatytus atstumus (Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) iki vandens telkinio kranto. Ganyimą pradėti ne anksčiau kaip nuo birželio 15 d. ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha;

9.4. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančys „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“, privalo:

9.4.1. veiklą vykdyti privalomoje apsaugos juostoje;

9.4.2. tvarkymo veiklą vykdyti papildomai įrengtoje 5 m pločio juostoje, kurioje ariamoji žemė verčiama ekstensyvaus naudojimo daugiamete pieva (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 540);

9.4.3. paversti ariamąją žemę, kuri prieš metus buvo naudojama žemės ūkio produkcijai gaminti bei deklaruota tiesioginėms išmokoms gauti, į daugiametę pievą 5 m pločio juostoje greta pagal teisės aktus privalomos pakrantės apsaugos juostos, pirmaisiais metais apsėjant ją daugiamečių žolių mišiniu iki liepos 1 d.;

9.4.4. nearti, nenaudoti trąšų ir pesticidų;

9.4.5. nušienauti (žolė negali būti paskleista privalomos pagal teisės aktų reikalavimus apsaugos juostos bei papildomai įrengtos juostos plote) iki vandens linijos vieną kartą per metus arba ganyti gyvulius pagal nacionaliniuose teisės aktuose nurodytus reikalavimus (pareiškėjas pats gali nuspręsti ganyti ir (arba) šienauti, tačiau nenuganyta žolė turi būti nušienauta):

9.4.5.1. šienauti pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;

9.4.5.2. nuganyti ir (ar) nušienauti, nušienautą žolę išvežti iki rugsėjo 30 d.;

9.4.5.3. ganyti gyvulius išlaikant teisės aktuose numatytus atstumus (Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas) iki vandens telkinio kranto ir pradedant ganyimą ne anksčiau kaip nuo birželio 15 d. ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha;

9.5. pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, vykdančias „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Ražienų laukai per žiemą“, privalo:

9.5.1. po javapjūtės sutvarkyti šiaudus (surišti juos į ryšulius (ritinius) arba susmulkinti ir paskleisti paviršiuje);

9.5.2. nepurkšti pesticidų ir herbicidų po javapjūtės;

9.5.3. ražienų netręšti, nekalkinti ir neganyti gyvulių;

9.5.4. nupjovus ražienoms tinkamus augalus, laukus palikti nesuurtus iki kitų metų kovo 1 d. Ražienų laukas kasmet gali būti per žiemą paliekamas vis kitoje vietoje, tačiau bendras deklaruotas plotas per įsipareigojimų laikotarpį turi išlikti pastovus;

9.5.5. ūkio negalima skaidyti siekiant išvengti paramos apribojimų. Apskaičiuodama paramos sumą, Agentūra atsižvelgia į praeitų metų paramos paraiškoje nurodytus duomenis. Paramos suma, suskaidžius ūkį, dvejus metus negali viršyti už tą (neišskaidyto ūkio) plotą praėjusiais metais išmokėtos paramos sumos;

9.5.6. paramos paraiškoje gali įsipareigoti veiklą vykdyti ne didesniame kaip 30 proc. tiesioginėms išmokoms gauti deklaruoto ražienų laukams tinkamų augalų rūšių ploto, tačiau veiklą „Ražienų laukai per žiemą“ galima vykdyti, jeigu ražienoms paliktas tinkamų augalų plotas yra ne didesnis kaip 50 ha. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, kurie tiesioginėms išmokoms gauti deklaruoja iki 10 ha žemės ūkio naudmenų ir pasėlių, gali įsipareigoti veiklą vykdyti ne didesniame kaip 30 proc. bendro deklaruoto tiesioginėms išmokoms gauti žemės ūkio naudmenų ir pasėlių ploto. Ražienų laukams tinkamų augalų sąrašas pateikiamas šių taisyklių 2 priede;

9.5.7. atlikti lengvą paviršiaus kultivavimą (atlikus kultivavimo darbus turi aiškiai matytis ražienos) iki rugsėjo 30 d.

9.6. pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, vykdamas „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamoje žemėje“, privalo:

9.6.1. liepos–rugpjūčio mėn. arba balandžio–gegužės mėn. įsėti medingųjų augalų mišinio, susidedančio iš ne mažiau kaip 3 rūšių medingųjų augalų (medingųjų augalų sąrašas pateikiamas šių taisyklių 3 priede). Mišinio laukai įveisiami kaip atskiri laukai arba ne siauresnės kaip 6 m pločio juostos. Nei vienas iš medingųjų augalų, vertinant vizualiai, negali sudaryti daugiau kaip 70 proc. mišinio. Įsėtame plote gali būti randama ir neagresyvių varpinių augalų (pvz., tikrųjų eraičinų, avinių eraičinų, pievinių miglių), padedančių išvengti vienmečių piktžolių plitimo;

9.6.2. medingųjų augalų mišinio lauko ar juostos vientisas plotas vienoje vietoje negali būti didesnis kaip 0,5 ha. Siekiant, kad medingojo mišinio laukai būtų tolygiai pasiskirstę ariamosios žemės laukuose, įsėjamas ne daugiau kaip vienas 10 ha ariamosios žemės medingojo mišinio laukas;

9.6.3. lokaliai pavojingų piktžolių (pvz., usnių, rūgštynių, pievinių žilių) naikinimui gali būti naudojamas tik rankų darbas;

9.6.4. nenaudoti pesticidų, trąšų, nekalkinti;

9.6.5. vėlyvam žydėjimui stimuliuoti ne vėliau kaip iki liepos 1 d. nupjauti pusę ploto, o ne vėliau kaip rugsėjo 30 d. nupjauti visą plotą. Nupjautą žolę būtina išvežti iki rugsėjo 30 d.;

9.6.6. medingojo mišinio plotas negali būti naudojamas kaip privažiavimo, apsisukimo ar sandėliavimo vieta;

9.6.7. medingojo mišinio plotuose nuo rugsėjo 15 d. gali būti ganomi gyvuliai.

9.7. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdamys „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Kraštovaizdžio elementų valdoje (gyvatvorių) tvarkymas“, privalo:

9.7.1. tvarkyti gyvatvorę taip, kad jų aukštis turi būti ne mažesnis kaip 1 m ir ne didesnis kaip 2 m, ilgis ne mažesnis kaip 10 m, o plotis iki 1,5 m. Gyvatvorėms įveisti tinkamų augalų rūšių sąrašas pateikiamas šių taisyklių 4 priede.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, Žin., 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

9.7.2. prie įrengtų gyvatvorių turi būti paliekama nesuorta 1 m pločio juosta;

9.7.3. per vegetacijos laikotarpį nuo liepos 31 d. gyvatvorė turi būti periodiškai karpoma ir prižiūrima, palaikant tvarkingą gyvatvorės formą;

9.7.4. gyvatvorės turi būti šalia arba ne toliau kaip 5 m nuo deklaruojamų pagal kitas paramos schemas laukų (gyvatvorė negali dalyti lauko į kelias dalis). Jei gyvatvorė yra (priklauso) namų valdoje, ji turi ribotis su lauku (-ais), kuris jau deklaruotas išmokoms pagal kitas paramos schemas gauti.

9.8. pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, vykdamas „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Melioracijos griovių tvarkymas“, privalo:

9.8.1. nušienauti melioracijos griovių šlaitus kartą per metus (pradėti šienavimą ne anksčiau kaip liepos 15 d. ir baigti rugsėjo 30 d., žolė negali būti tolygiai paskleista melioracijos griovių šlaituose);

9.8.2. iškirsti krūmus nuo melioracijos griovių šlaitų iki rugsėjo 30 d.;

9.8.3. nušienautą žolę ir iškirštus krūmus išvežti iki rugsėjo 30 d.;

9.8.4. kai melioracijos griovio šlaito priežiūros darbai (šienavimas, krūmų kirtimas) vykdomi valstybės biudžeto lėšomis, paramos gavėjas negali vykdyti veiklos „Melioracijos griovių tvarkymas“ ir gauti paramos;

9.9. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, įgyvendinantys „Ekologinio ūkininkavimo“ programą, privalo:

9.9.1. laikytis Ekologinio žemės ūkio taisyklių ir reikalavimų, numatytų reglamente (EB) Nr. 834/2007, ne trumpesni kaip įsipareigojimuose numatytą laikotarpį;

9.9.2. kasmet deklaruoti pasėlius;

9.9.3. dalį produkcijos parduoti. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas Agentūrai turi pateikti Ekologinės gamybos ūkio veiklos žurnalo, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 190 (Žin., 2001, Nr. [51-1792](#); 2005, Nr. 39-1274), 18 lentelę „Ekologiškų produktų realizavimo apskaita“, kurioje turi būti nurodyta informacija apie realizuotą produkciją. Agentūros vykdomų patikrų ūkyje metu pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas Agentūros darbuotojui privalo pateikti: sąskaitas, sąskaitas faktūras, kasos pajamų orderį, kasos aparato kvitą arba pinigų priėmimo kvito kopiją, kuriuose būtų nurodytas produkcijos kiekis ir piniginė vertė; dokumentą, prekybą turguje pagrindžiantį dokumentą; mugių rengėjų išduotą dokumentą, patvirtinantį prekybą mugėje, kuriais vadovaujantis buvo užpildyta 18 lentelė „Ekologiškų produktų realizavimo apskaita“, už einamuosius metus arba už praėjusius kalendorinius metus. Šie dokumentai privalo būti saugomi visą įsipareigojimų laikotarpį.

Minėtuose dokumentuose turi būti nurodyta produkcijos vertė: Palankiose ūkininkauti vietovėse:

javų – už 500 Lt/ha pagal javų produkcijos realizavimo dokumentus;

daržovių, bulvių, vaistažolių – už 1500 Lt/ha pagal daržovių, bulvių arba vaistažolių produkcijos realizavimo dokumentus;

sodų – už 4000 Lt/ha pagal gaunamos iš sodų produkcijos realizavimo dokumentus;

uogynų – už 2000 Lt/ha pagal uogynų produkcijos realizavimo dokumentus.

Mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse:

javų – už 300 Lt/ha pagal javų produkcijos realizavimo dokumentus;

daržovių, bulvių, vaistažolių – už 1200 Lt/ha pagal daržovių, bulvių arba vaistažolių produkcijos realizavimo dokumentus;

sodų – už 3000 Lt/ha pagal gaunamos iš sodų produkcijos realizavimo dokumentus;

uogynų – už 1500 Lt/ha pagal uogynų produkcijos realizavimo dokumentus.

Reikalavimas pateikti produkcijos realizavimo dokumentus netaikomas ūkiams, laikantiems sertifikuotus gyvulius ir deklaruojantiems vien tiktai žalienas (gyvūnai perskaičiuojami į sutartinius gyvulius remiantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. 3D-324 „Dėl gyvulių skaičiaus prilyginimo vienam sąlyginiam gyvuliui bei augalų priskyrimo augalų grupėms ekologinės gamybos ūkiuose“ (Žin., 2004, Nr. [88-3244](#); 2007, Nr. 81-3343, Nr. [122-5016](#)). Produkcijos realizavimo dokumentų nereikalaujama tai ūkio daliai, kurioje auginami javai, taikant santykį 1 sertifikuotas SG/3 ha. Tam pačiam 1 sertifikuotam SG tenka 3 ha javų ir 3 ha daugiamečių žolių.

PASTABA. Agentūra, administruodama 2009 m. pateiktas paraiškas, taiko šiame punkte nustatytą produkcijos realizavimo verčių mažinimo tokius koeficientus:

Palankiose ūkininkauti vietovėse:

Javams – 0,7

Daržovėms, bulvėms, vaistažolėms – 0,7

Sodams – 0,4

Uogynams – 0,5.
Mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse:
Javams – 0,6
Daržovėms, bulvėms, vaistažolėms – 0,5
Sodams – 0,3
Uogynams – 0,4.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, Žin., 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

9.9.4. kompensacinė išmoka mokama dviem etapais: 50 proc. pareiškėjui apskaičiuotos paramos sumos sumokama įvertinus paraišką, o likusi 50 proc. pagal kiekvieną pasėlių grupę atskirai sumokama po to, kai pareiškėjas pateikia produkcijos realizavimo dokumentus. Naujai įveistiems sodams ir uogynams pirmaisiais ir antraisiais programos įgyvendinimo metais, neatsižvelgiant į produkcijos realizavimo apimtį, mokama 100 proc. paramos suma;

9.9.5. maksimali metinė išmokos suma valdai dalyvaujant Ekologinio ūkininkavimo programoje – 400 000 Lt. Ūkis negali būti skaidomas siekiant išvengti paramos apribojimų (400 000 Lt valdai). Apskaičiuodama paramos sumą, Agentūra turi atsižvelgti į praeitų metų paramos paraiškoje nurodytus duomenis. Paramos suma suskaidžius ūkius, dvejus metus negali viršyti už tą (neiškaidyto ūkio) plotą praėjusiais metais išmokėtos paramos sumos.

9.10. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, įgyvendinantys „Rizikos“ vandens telkinių gerinimo programą“, privalo:

9.10.1. daugiamete ganykla (pieva) verčiamas ariamosios žemės plotas, kuris prieš metus buvo naudojamas žemės ūkio produkcijai gaminti bei deklaruotas tiesioginėms išmokoms gauti, turi būti ne mažesnis kaip 1 ha ir turi patekti į rizikos vandens telkinio baseiną;

9.10.2. ariamojoje žemėje pirmaisiais metais įsėti daugiametės žolės iki liepos 1 d.

9.10.3. jei daugiamete ganykla arba pieva paverstas laukas bus naudojamas gyvulininkystės tikslams, vystyti tik ekstensyviąją gyvulininkystę (ne daugiau kaip 1 SG/1ha);

9.10.4. įveistoje daugiametėje ganykloje (pievoje) draudžiama naudoti pesticidus ir trąšas;

9.10.5. antraisiais ir paskesniais metais po įsėjimo pirmąją žolę nupjauti ir ją išvežti iki rugpjūčio 1 d. (pagal geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimus). Antrąją žolės pjovimą pradėti ne anksčiau kaip rugpjūčio 15 d., šienavimą baigti ne vėliau kaip rugsėjo 30 d.;

9.10.6. antrosios pjūties žolę išvežti iki rugsėjo 30 d.

VI. KVIETIMAS TEIKTI PARAIŠKAS

10. Kvietimą teikti paramos paraiškas skelbia Agentūra pagal ministerijos sudarytą grafiką. Kvietimas skelbiamas „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“, bent viename iš šalies dienraščių ir pateikiamas Agentūros ir ministerijos interneto svetainėse (ministerijos – www.zum.lt, Agentūros – www.nma.lt).

11. Kvietimas gali būti skelbiamas ir kituose leidiniuose, internete bei kitais būdais.

12. Terminas, iki kurio priimamos pavėluotai pateiktos paramos paraiškos, nurodomas Tiesioginių išmokų administravimo ir kontrolės taisyklėse. Paramos paraiškos, pateiktos po paramos paraiškų surinkimo termino, nepriimamos.

VII. ADMINISTRAVIMO PROCEDŪROS

13. Priemonę administruoja Agentūra pagal Agentūros direktoriaus įsakymu patvirtintus administravimo procedūrų aprašus.

14. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas:

14.1. deklaruojamus laukus įbraižo kontrolinių žemės sklypų žemėlapių fragmentuose pagal Žemės ūkio naudmenų, pasėlių ir kitų laukų ribų įbraižymo žemėlapiuose taisyklę, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. 3D-172 (Žin. 2009, Nr. 32-1253). Jei deklaruojama ir įsipareigojama tvarkyti vieną melioracijos griovio kraštą, žemėlapyje

brėžiama mėlyna linija, toks griovys pažymimas numeriu, kuris rašomas antrajame paraiškos lape. Jei vienas pareiškėjas deklaruoja daugiau kaip 1 griovio plotą, jie numeruojami eilės tvarka. Jei deklaruojama ir įsipareigojama tvarkyti abu griovio kraštus, žemėlapyje brėžiamos dvi lygiagrečios mėlynos linijos ir galuose sujungiamos;

14.2. pagal valdos centro įregistravimo vietą pateikia seniūnijoje dirbantiems savivaldybės darbuotojams (toliau – seniūnijos darbuotojas) žemėlapių fragmentus su juose pažymėtomis laukų ribomis bei laisvos formos dokumentą, kuriame nurodo žemės ūkio naudmenų ir pasėlių laukus, už kuriuos prašo paramos pagal vieną ar kelias iš šių programų: „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ar „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ bei informaciją apie paramai deklaruojamų laukų kadastrinių sklypų numerius;

14.3. prašant paramos už žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitus plotus įgyvendinant „Kraštovaizdžio tvarkymo“ ar „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimo“ programas, pažymimas atitinkamos programos kodas, nurodytas Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių 2 priedo VII skyriuje pateiktame klasifikatoriuje;

14.4. pareiškėjai, įgyvendinantys „Ekologinio ūkininkavimo programą“, paramos paraiškos antrojo lapo devintojoje skiltyje ženklu „X“ pažymi laukus, kuriuose vykdo ekologinį ūkininkavimą, apsaugines juostas braižo ir deklaruoja kaip atskirus laukus, prie kurių ženklas „X“ devintojoje skiltyje nežymimas;

14.5. seniūnijos darbuotojui išspausdinus paramos paraišką, užpildytą pagal pareiškėjo pateiktus duomenis ir paramos paraiškos lapuose numatytus įsipareigojimus „Pareiškėjo įsipareigojimai pagal priemonės programą „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Pareiškėjo įsipareigojimai pagal priemonės programą „Ekologinis ūkininkavimas“ arba „Pareiškėjo įsipareigojimai pagal priemonės programą „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ (atsižvelgiant į tai, kokią Priemonės programą įgyvendina pareiškėjas), patikrina paramos paraiškos duomenų teisingumą ir tai patvirtina savo parašu. Pareiškėjui parašu patvirtinus paramos paraiškos duomenų teisingumą, laikoma, kad paraiška pateikta;

14.6. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, įgyvendinantys „Ekologinio ūkininkavimo“ programą, Agentūrai pateikia:

14.6.1. kasmet iki rugsėjo 15 d. savivaldybei pateikia sėklinių pasėlių aprobavimo aktus, išduotus institucijos, kuri turi teisę atestuoti, auginimo sutartis ir nurodytų dokumentų kopijas. Pasėjus daugiamečių žolių sėklinius plotus pirmaisiais metais be dengiamojo augalo, pateikiami išsėtos sėklos sertifikatai ir etiketės bei jų kopijos (šiuos dokumentus turi pateikti pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, pretenduojantys į kompensacines išmokas už daugiameses žoles);

14.6.2. lenteles, kuriose pateikta informacija apie realizuotą produkciją, ne vėliau kaip iki ateinančių metų gegužės 15 d.

15. Pasikeitus deklaruotiems duomenims po paramos paraiškos pateikimo, pareiškėjas iki paramos paraiškų pateikimo termino pabaigos savivaldybei (seniūnijai) gali pateikti prašymą pakeisti paramos paraiškos duomenis arba naujai užpildytą paramos paraišką. Agentūra administruoja tik vėliausiai pateiktą paramos paraišką ir jos duomenų pagrindu apskaičiuoja pareiškėjui priklausančią paramos sumą. Prašymą dėl paraiškos duomenų keitimo, susijusio su šių taisyklių 8.4 punkte minimu leistinu ploto didinimu, galima pateikti iki paramos paraiškų pateikimo termino pabaigos, o prašymai dėl paraiškos duomenų keitimo, susiję su leistinu ploto mažinimu, priimami iki paramos gavimo dienos, tačiau tik tuo atveju, jei pareiškėjas nebuvo informuotas apie Agentūros planuojamą patikrą vietoje arba paramos paraiškoje aptiktas klaidas, išskyrus duomenų neatitikties atvejus. Tokiais atvejais pirmaisiais metais jo įsipareigotu plotu laikomas po šio patikslinimo nurodytas plotas. Pirmaisiais dalyvavimo metais patikros metu nustatytas plotas laikomas faktiniu ir likusį įsipareigojimų laikotarpį įsipareigotu nemažinti plotu. Jei pareiškėjas nori atsisakyti vykdyti įsipareigojimus, jis turi pateikti prašymą Agentūrai (šios nuostatos netaikomos, jeigu nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki lėšų pervedimo pareiškėjui dienos jis keičia tuos paramos paraiškos duomenis, kurie nedaro įtakos paramos dydžiui (adresas, banko sąskaitos Nr. ir kt.).

16. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, gaunantis paramą pagal Priemonės programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklas „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“, „Šlapynių

tvarkymas“, „Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymas pievose“, „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ ir „Melioracijos griovių tvarkymas“ bei programą „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“, negali gauti paramos už tuos pačius pievų ir ganyklų, šlapynių plotus pagal KPP priemonę „*Natura 2000* išmokos ir su direktyva 2000/60/EB susijusios išmokos (parama *Natura 2000* vietovėse žemės ūkio plotuose)“, taip pat kompensacijų, mokamų žemės savininkams ir valdytojams, kurių žemės valdose steigama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžiama anksčiau vykdyta veikla. Pareiškėjai, kurių laukai priklauso *Natura 2000* teritorijoms arba valstybės ar savivaldybių įsteigtoms saugomoms teritorijoms, atitinkantys „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programoje dalyvauti keliamus reikalavimus, gali rinktis dalyvavimą pastarojoje programoje, jei neprašo paramos pagal KPP priemonę „*Natura 2000* išmokos ir su direktyva 2000/60/EB susijusios išmokos (parama *Natura 2000* vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje)“ arba paramos už saugomų teritorijų žemės ūkio naudmenas. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, gaunantys paramą pagal Priemonės programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklas „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“ ir „Šlapynių tvarkymas“, už tą patį plotą negali gauti paramos pagal KPP priemonę „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse, kuriose yra kliūčių, išskyrus kalnuotas vietoves“.

17. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas negali gauti paramos už laukus pagal „Ekologinio ūkininkavimo“ programą, jei tuose laukuose augina energetinius augalus, skirtus biokuro gamybai.

18. Jei pareiškėjo deklaruotas laukas yra vientisame plote (lauke), kuriame auginami tos pačios rūšies augalai ar laikomas pūdymas, tai pareiškėjo deklaruotas laukas turi būti atskirtas aiškiomis ribomis. Ribos turi būti pažymėtos taip, kad einant bet kuria lauko kraštine galima būtų matyti lauko ribą ir per paramos laikotarpį ji negalėtų natūraliai išnykti arba būti pakeista. Pareiškėjo deklaruoto lauko atskyrimu aiškiomis ribomis laikytini lauko kampiniuose ir tarpiniuose taškuose (atsižvelgiant į lauko reljefą ir konfigūracijas) įkasti (įkalti) ilgalaikiai, stambūs, aiškiai matomi vienas nuo kito mediniai, betoniniai ar metaliniai stulpeliai (kad būtų galima matyti lauko ribą), taip pat pareiškėjo deklaruoto lauko dalies atskyrimas kitu būdu (pvz., tvora, medžių arba krūmų eile ar pan.). Riba tarp nušienautos ir nenušienautos pievos arba ganyklos dalių ar elektrinio piemens užtvaras nėra laikoma aiškia riba.

Jei pareiškėjas už lauko, kuriame auginama tos pačios rūšies kultūra, dalį prašo paramos pagal kurią nors programą ar programos veiklą, tokius plotus privalo deklaruoti kaip atskirus laukus, kurie turi būti atskirti aiškiomis natūraliomis arba dirbtinėmis ribomis (išskyrus veiklas „Kraštovaizdžio elementų valdoje (gyvatvorių) tvarkymas“ ir „Melioracijos griovių tvarkymas“). Pareiškėjų ir (arba) paramos gavėjų, įgyvendinančių „Ekologinio ūkininkavimo“ programą, laukai, kuriuose vykdomas ekologinis ūkininkavimas, vegetacijos periodu turėtų būti atskirti natūralia aiškiai matoma riba – skirtingi pasėliai, skirtingos pasėlių veislės, kurias galima lengvai atskirti, skirtingas žemės dirbimo būdas, tvora, griovys, želdinių juosta ar kelias, o tokios ribos nesant – pažymėti nuolatiniais riboženkliais.

19. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, tvarkantis vandens telkinių pakrantes pagal „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymas pievose“ arba „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“, privalo riboženkliais pažymėti papildomą 5 m pločio apsaugos juostą, išskiriamą greta pagal teisės aktų reikalavimus, privalomus vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoms.

20. Tokiu atveju, jei pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, vykdamas „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklas „Kraštovaizdžio elementų valdoje (gyvatvorių) tvarkymas“ ar „Melioracijos griovių tvarkymas“, įsipareigoja tvarkyti dalį gyvatvorės ar melioracijos griovio, riba tarp pareiškėjo tvarkomos ir netvarkomos gyvatvorės ar griovio dalies turi būti aiškiai pažymėta. Pareiškėjas gali prašyti paramos ir už vieną tvarkomo melioracijos griovio šlaitą.

21. Melioracijos griovio plotas matuojamas nuo melioracijos griovio šlaito sąlyčio linijos su vandens paviršiumi iki melioracijos griovio šlaito viršutinės briaunos, o 1 m pločio daugiamečių žolių apsauginė juosta, kurią galima arti tik persėjus žolę juosta (Melioracijos statinių techninės priežiūros taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. 3D-218 (Žin., 2008, Nr. [46-1738](#)), nėra įskaičiuojama į prašomos paramos plotą.

Melioracijos griovio šlaito plotas skaičiuojamas taip:

– Melioracijos griovio ilgis suskirstomas atkarpomis kas 100 metrų.

– Išmatuojamas kiekvienos suskirstytos atkarpos griovio šlaito plotis nuo melioracijos griovio kranto linijos iki melioracijos griovio šlaito viršutinės briaunos. Tais atvejais, kai lieka mažesnė nei 100 m melioracijos griovio atkarpa, išmatuojamas melioracijos griovio pradžios ir pabaigos plotis nuo kranto linijos iki viršutinės briaunos. Tais atvejais, kai yra staigus linijos lūžis (griovio šlaito paaukštėjimas, sumažėjimas ir kt.), griovio plotis pamatuojamas lūžio vietoje.

– Apskaičiuojamas vidutinis griovio plotis: išmatuotų atkarpų pločiai sudedami ir padalijami iš atkarpų skaičiaus.

– Apskaičiuojamas griovio plotas: vidutinis griovio plotis padauginamas iš griovio ilgio ir paverčiama į hektarus.

22. Gyvatvorių plotas yra apskaičiuojamas taip: gyvatvorės aukštis padauginamas iš gyvatvorės ilgio ir padauginama iš dviejų pridodant sudaugintą gyvatvorės plotį ir ilgį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, *Žin.*, 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

23. Patikros vietoje metu neradus aiškių deklaruoto lauko ribų, laukas laikytinas kaip nesantis.

24. Kai pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas pagal Priemonę tampa paramos gavėju pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ kaip ūkio perleidėjas (toliau – perleidėjas) ir jo įsipareigojimus pagal Priemonę perima jo ūkio perėmėjas (toliau – perėmėjas), parama pagal pastarąją priemonę teikiama šiam perėmėjui, kuris turi pateikti paramos paraišką pagal Priemonę. Jei paraiškų rinkimo terminas pagal Priemonę pasibaigęs, tai perleidėjas turi pateikti Agentūrai pranešimą apie valdos perdavimą.

25. Jei paramos gavėjas pagal Priemonę įgyvendina KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“, tačiau neturi asmens, kuris perimtų jo valdą ir įsipareigojimus, arba asmuo, kuris perima valdą, neprisiima įsipareigojimų, tokiu atveju, jei jo paraiška pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ būtų patvirtinta, jis turi grąžinti visą gautą paramą pagal Priemonę ir tik tada jam gali būti suteikta parama pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“.

26. Pareiškėjui ir (arba) paramos gavėjui pateikus paramos paraišką tiek pagal Priemonę, tiek pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“, jei parama pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ jam nebus skirta, tai jis, pateikęs rašytinį prašymą Agentūrai, grąžinamas į paramos gavėjų pagal Priemonę sąrašą.

27. Įgyvendinantiems „Ekologinio ūkininkavimo“ programą parama mokama atsižvelgiant į deklaruotą ir sertifikuotą plotą: jei sertifikuotas ekologinei gamybai plotas didesnis kaip deklaruotas, parama mokama tik už deklaruotą plotą; jei sertifikuotas ekologinei gamybai plotas mažesnis už deklaruotą, parama mokama tik už sertifikuotą plotą. Apskaičiuojant galutinį plotą naudojami ir patikros metu nustatyti plotai.

28. Savivaldybės (seniūnijos) vykdo Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse nurodytas funkcijas.

29. Agentūra teikia informaciją ir duomenis savivaldybėms ir Statistikos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Teisės aktų nustatytais terminais ir tvarka teikia ataskaitas Europos Komisijai, Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF) ir Europos Audito rūmams bei ataskaitas jų pareikalavusioms institucijoms ir vykdo Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse nurodytas funkcijas.

30. Centras vykdo Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse nurodytas funkcijas.

31. Ekologinio žemės ūkio taisyklių laikymąsi kontroliuoja ir sertifikavimą atlieka ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų sertifikavimo įstaiga.

32. Žemės valdymo faktą patvirtinančių dokumentų iš žemės ūkio veiklos subjektų Agentūra ir jos KDTS gali reikalauti šiais atvejais:

32.1. kai patikros metu nustatoma, kad du ar daugiau subjektų deklaravo tą patį žemės ūkio naudmenų ar pasėlių plotą. Parama mokama pareiškėjui, užsiimančiam žemės ūkio veikla ir

turinčiam žemės valdymo teisę (nuosavybės, nuomos ar kt. pagrindais) patvirtinančius dokumentus. Žemės ūkio veikla įrodoma pagal turimus gyvulių ženklavimo, žemės ūkio produkcijos realizavimo, seniūnijos išduotą pažymą ir kitus dokumentus, patvirtinančius minėtos veiklos faktą. Už plotus, kuriuose pareiškėjas nevykdė žemės ūkio veiklos, taikomos nuostatos dėl tyčinio neteisingo deklarovimo;

32.2. kai aptinkama neatitikčių arba iškyla klausimų paramos paraiškos administravimo metu.

VIII. PARAMOS DYDIS

33. Paramos gavėjams mokama kasmetinė kompensacinė išmoka.

34. Kompensacinės išmokos paramos gavėjams išmokamos litais. KPP nurodytos išmokos eurai turi būti perskaičiuojamos litais pagal Lietuvos banko nustatytą ir paskelbtą lito ir euro santykį.

35. Įgyvendinantiems „Ekologinio ūkininkavimo“ programą parama už daugiamečių žolės mokama tik:

35.1. laikantiesiems gyvulius, sertifikuotus pagal reglamentą (EB) Nr. 834/2007 ir Ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus, už sertifikuotą daugiamečių žolių plotą, tenkantį ne daugiau kaip 3 ha vienam sertifikuotam sąlyginiam gyvuliui;

35.2. institucijos, kuri turi teisę atestuoti, atestuotiems ir sertifikavimo įstaigos pagal reglamentą (EB) Nr. 834/2007 bei Ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus sertifikuotiems sėklininkystės ūkiams už ekologinei sėklininkystei naudojamus plotus.

36. Viršijus Priemonės biudžete numatytas metines lėšas, išmoka gali būti proporcingai mažinama visiems paramos gavėjams.

IX. SANKCIJŲ TAIKYMAS

37. Paramos gavėjui nesilaikant prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) pažeidžiant kitus teisės aktų reikalavimus, numatomos trys privalomų sankcijų rūšys: paramos sumažinimas, paramos neskrymas ir (arba) paramos susigrąžinimas. Paramos sumažinimas, paramos neskrymas ir (arba) paramos susigrąžinimas taikomas einamaisiais metais deklaruotų duomenų pagrindu neatsižvelgiant į įsipareigojimų galiojimo laikotarpį.

38. Parama sumažinama, jei paramos gavėjas:

38.1. vėluoja pateikti paramos paraiškas, už kiekvieną pavėluotą darbo dieną apskaičiuota paramos suma einamaisiais metais mažinama 1 proc. Paramos paraiška, pateikta praėjus 25 kalendorinėms dienoms po paskutinės paramos paraiškų pateikimo dienos, nepriimama;

38.2. pavėluotai pateikia prašymą dėl paramos paraiškos duomenų keitimo, už kiekvieną pavėluotą darbo dieną paramos suma už tą lauką, kurio duomenys keičiami, mažinama 1 proc.;

38.3. paramos paraiškoje įsipareigotą plotą pagal Priemonę sumažina ir tai viršija 8.4 punkte nurodytą leistiną ribą, grąžina visą už sumažėjusį plotą gautą paramą ir trejiems ateinantiems metams apskaičiuota paramos pagal Priemonę suma sumažinama 3 proc. Jei per įsipareigojimų laikotarpį veikla vykdoma nebe tuose pačiuose paraiškoje nurodytuose kontrolinių žemės sklypų laukuose, nors bendras pagal paraišką (-as) įsipareigotas plotas ir nesumažėjo, laikoma, kad įsipareigotų laukų plotas sumažėjo (ši nuostata netaikoma veikloms „Ražienų laukai per žiemą“ ir „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamoje žemėje“). (Sankcija už šiame punkte numatytą pažeidimą netaikoma, kai plotas, kuriame įgyvendinamos Priemonės, yra apželdinamas mišku, kai valdos perėmėjas su valda perima perleidėjo prisiimtus įsipareigojimus ir kai nuomojamos ar panaudos sutarties pagrindu valdomos valstybinės žemės nuomos ar panaudos sutartis nutraukiama valstybės iniciatyva).

38.4. įgyvendindamas „Ekologinio ūkininkavimo“ programą patikrų ūkyje metu nustatytais terminais nepateikia produkcijos realizavimo pagrindimo dokumentų, 50 proc. paramos nemokama už tą pasėlių grupę, už kurią nepateikiami realizavimo dokumentai;

38.5. kai deklaruotas plotas viršija faktinį nuo 3 iki 30 proc., einamaisiais metais parama mokama už faktinį plotą, sumažintą du kartus iš faktinio ploto atėmus deklaruoto ir faktinio plotų

skirtumo dydžius (Sankcijos dėl neteisingo deklaravimo taikomos remiamos grupės lygiu)

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, *Žin.*, 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

38.6. nesilaiko reikalavimų, išvardytų pagal programas (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklas), išskyrus 9.9.3 punkte numatyto reikalavimo, iki 30 proc. pagal programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą) paramos paraiškoje įsipareigoto ploto, einamaisiais metais išmoka mažinama 50 proc. nuo visos apskaičiuotos pagal programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą) paramos sumos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, *Žin.*, 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

38.7. nesilaiko veiklos „Ražienų laukai per žiemą“ taisyklių 9.5.7 punkte nurodyto reikalavimo – atlikti lengvą paviršiaus kultivavimą, išmoka mažinama 10 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos pagal šią veiklą

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, *Žin.*, 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

39. Paramos neskyrimas:

39.1. paramos neskyrimas pagal visas Priemonės programas („Ekologinis ūkininkavimas“, „Kraštovaizdžio tvarkymas“ ir „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“) einamaisiais metais taikomas:

39.1.1. kai deklaruotas plotas viršija faktinį daugiau nei 30 proc.;

39.1.2. kai nustatomas tyčinio neteisingo deklaravimo atvejis;

39.1.3. jei paraiškos vertinimo metu arba patikros metu nustatoma, kad pareiškėjas, vykdomas „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“, prašo paramos ne už natūralias ar pusiau natūralias pievas, apibrėžtas šių taisyklių 3 punkte;

39.1.4. jei paraiškos vertinimo metu arba patikros metu nustatoma, kad pareiškėjas, dalyvaujantis „Kraštovaizdžio tvarkymo“ programos veiklą „Šlapynių tvarkymas“, prašo paramos ne už šlapynes, apibrėžtas šių taisyklių 3 punkte;

39.1.5. kai deklaruotas plotas viršija faktinį daugiau nei 50 proc., pareiškėjui taikoma 2006 m. gruodžio 7 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1975/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 kontrolės procedūrų įgyvendinimo ir kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisykles, susijusias su paramos kaimo plėtrai priemonėmis (OL 2006 L 368, p. 74), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 9 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 484/2009 (OL 2009 L 145, p. 25), 16 straipsnio 6 dalyje numatyta sankcija

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, *Žin.*, 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

39.1.6. kitais teisės aktų numatytais atvejais;

39.2. paramos neskyrimas pagal programas („Kraštovaizdžio tvarkymas“ programoje – pagal veiklas) einamaisiais metais taikomas:

39.2.1. jei nesilaikoma įsipareigojimo kasmet teikti paraišką;

39.2.2. jei nesilaikoma reikalavimų, išvardytų pagal programas (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklas), išskyrus 9.9.3 punkte numatyto reikalavimo, daugiau kaip 30 proc. pagal programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą) paramos paraiškoje įsipareigoto ploto;

39.2.3. pakartotinai padarius pažeidimą, numatytą šių Taisyklių 38.6 punkte;

39.2.4. kitais teisės aktų numatytais atvejais;

39.3. Paramos susigrąžinimas taikomas:

39.3.1. pakartotinai padarius pažeidimą, numatytą šių Taisyklių 39.2.1 ir 39.2.2 punktuose;

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, *Žin.*, 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

39.3.2. jei nutraukiamas įsipareigojimų pagal programas vykdymas nepasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui;

39.3.3. kitais teisės aktų numatytais atvejais.

40. Šių taisyklių 39.3.2 punkto nuostata netaikoma:

40.1. kai pareiškėjo (paramos gavėjo) Agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimas yra pakeičiamas į žemės ūkio paskirties žemės apželdinimo įsipareigojimą pagal Reglamento (EB) Nr. 1698/2005 43 straipsnį laikantis šios straipsnio dalies pirmosios pastraipos a ir b punktų reikalavimų;

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, Žin., 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

40.2. kai valdos perėmėjas su valda perima perleidėjo prisiimtus įsipareigojimus;

40.3. kai nuomojamos ar panaudos sutarties pagrindu valdomos valstybinės žemės nuomos ar panaudos sutartis nutraukiama valstybės iniciatyva ir kitais nenumatytais atvejais;

40.4. kai paramos gavėjas dalyvavo priemonėje ir laikėsi įsipareigojimų pagal Priemonės programą ne mažiau kaip 3 metus nuo paramos paraiškos pateikimo dienos ir galutinai nutraukia žemės ūkio veiklą.

41. Jei įsipareigojimų nesilaikoma dėl aplinkybių, nurodytų reglamento (EB) Nr. 1974/2006 47 straipsnio 1 dalyje, sankcijos netaikomos.

42. Sankcijos dėl kompleksinės paramos reikalavimų nesilaikymo numatytos atskirame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakyme. Jei nesilaikoma programoje nustatytų šienavimo pabaigos ir žolės išvežimo terminų, taikoma sankcija dėl geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų nesilaikymo.

43. Einamaisiais metais taikomų sankcijų suma negali viršyti 100 proc. mokėtinos paramos sumos.

X. VALDOS PERDAVIMAS

44. Paramos gavėjui perdavus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre įregistruotas valdas, parama teikiama valdos perėmėjui.

45. Jei visa valda arba dalis valdos perduodama po to, kai valdos perdavėjas jau yra pateikęs paramos paraišką, bet dar neįvykdęs visų reikalavimų, nustatytų pagal Priemonės programas „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“, „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“, valdos perdavėjui parama neskiriama. Tokiu atveju parama skiriama valdos perėmėjui, jei:

45.1. valdos arba dalies valdos perėmėjas po paramos paraiškų surinkimo termino pabaigos iki lėšų pervedimo pareiškėjui dienos informuoja Agentūrą arba savivaldybę (seniūniją) pagal valdos registravimo vietą apie valdos perėmimą, pateikdamas pranešimą apie valdos perėmimą, prašymą skirti paramą bei valdos perėmimo faktą patvirtinančius dokumentus (žemės, kito nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo, nuomos, panaudos ar kitos sutarties kopiją, paveldėjimo teisės liudijimo kopiją ar pan.);

45.2. valdos arba dalies valdos perėmėjas prisiima atsakomybę toliau laikytis įsipareigojimų ir vykdyti reikalavimus, kurie kyla iš perdavėjo paramos paraiškos pagal Priemonės „Kraštovaizdžio tvarkymo“, „Ekologinio ūkininkavimo“, „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimo“ programas.

46. Valdos arba dalies valdos perdavėjas pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 27 d. nutarimu Nr. 1351 (Žin., 2002, Nr. [84-3645](#); 2006, Nr. [42-1524](#)), reikalavimus per 30 kalendorinių dienų nuo valdos perdavimo dienos privalo atnaujinti pasikeitusius valdos registravimo duomenis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre.

47. Jei visa valda arba dalis valdos perduodama po to, kai valdos perdavėjas jau yra pateikęs paramos paraišką ir yra įvykdęs visus reikalavimus, nustatytus pagal Priemonės „Kraštovaizdžio tvarkymo“, „Ekologinio ūkininkavimo“, „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimo“ programas, jis turi informuoti Agentūrą apie valdos perdavimą (išskyrus valdos perdavėjo mirties atvejus, kai

prisiimti atsakomybę toliau laikytis įsipareigojimų ir informuoti Agentūrą apie valdos perėmimą pagal šių taisyklių 45.1 ir 45.2 punktuose nustatytus reikalavimus turi valdos perėmėjas).

48. Valdos arba dalies valdos perėmėjas prisiima atsakomybę toliau laikytis įsipareigojimų, kurie kyla iš perdavėjo paraiškos gauti paramą pagal Priemonę.

XI. SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

49. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, nesutinkantis su Agentūros priimtais sprendimais ar veiksmais (neveikimu), turi teisę juos apskusti.

50. Agentūros konkrečių valstybės tarnautojų ir (arba) darbuotojų veiksmus (neveikimą) pareiškėjas gali apskusti Agentūros direktoriui raštu per 15 darbo dienų nuo tos dienos, kai jis sužinojo ar turėjo sužinoti apie tokius veiksmus (neveikimą).

51. Agentūros sprendimai arba veiksmai (neveikimas) gali būti skundžiami Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

XII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

52. Už paramos paraiškoje, žemėlapių fragmentuose bei kituose dokumentuose pateiktų duomenų teisingumą atsako juos pateikę pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai.

53. Už pareiškėjų informavimą paramos teikimo klausimais, paraiškų bei kitų dokumentų priėmimą, patikrinimą, registravimą, duomenų įvedimą į informacinę sistemą bei perdavimą Centrai jo nustatyta tvarka ir terminais atsakingos savivaldybės (seniūnijos).

54. Už administracinę patikrą, patikrą vietoje, paramos dydžio apskaičiavimą ir išmokėjimą paramos gavėjams, lėšų apskaitą, ataskaitų teikimą atsako Agentūra.

55. Už nuotolinę patikrą bei jos rezultatų pateikimą Agentūrai, už administracinei patikrai atlikti reikiamų duomenų pateikimą Agentūrai atsako Centras.

56. Už Ekologinio žemės ūkio taisyklių laikymosi tinkamą kontrolę ir sertifikavimą atsako ekologinę žemės ūkio ir maisto produktų gamybą sertifikuojančios žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintos sertifikavimo įstaigos.

57. Pareiškėjai, gavę išmokas neteisėtai, arba asmenys, prisidėję prie neteisėtų išmokų gavimo (sąmoningai patvirtinę klaidingus duomenis), atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-202](#), 2008-04-11, *Žin.*, 2008, Nr. 43-1613 (2008-04-15), i. k. 1082330ISAK003D-202

Nr. [3D-230](#), 2009-04-07, *Žin.*, 2009, Nr. 41-1581 (2009-04-11), i. k. 1092330ISAK003D-230

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų
programos priemonės „Agrarinės
aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“,
„Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“
vandens telkinių būklės gerinimas“
įgyvendinimo taisyklių
1 priedas

**GYVULIŲ PERSKAIČIAVIMAS Į SUTARTINIUS GYVULIUS (ĮGYVENDINANT
PROGRAMAS „KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMAS“ IR „RIZIKOS“ VANDENS
TELKINIŲ BŪKLĖS GERINIMAS“)**

Buliai, karvės ir kiti galvijai, vyresni nei 2 metų, arkliai, vyresni nei 6 mėnesių	1 SG
Galvijai nuo šešių mėnesių iki dvejų metų	0,6 SG
Galvijai, jaunesni kaip šešių mėnesių	0,4 SG
Avys	0,15 SG
Ožkos	0,15 SG

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų
programos priemonės „Agrarinės
aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“,
„Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“
vandens telkinių būklės gerinimas“
įgyvendinimo taisyklių
2 priedas

RAŽIENŲ LAUKAMS TINKAMŲ AUGALŲ SĄRAŠAS

1. Avižos
2. Grikiai
3. Kviečiai (vasariniai)
4. Kviečiai (žieminiai)
5. Kvietrugiai (vasariniai)
6. Kvietrugiai (žieminiai)
7. Miežiai (salykliniai)
8. Miežiai (vasariniai, nesalykliniai)
9. Miežiai (žieminiai, nesalykliniai)
10. Rugiai
11. Sojų pupelės
12. Sorgas (grūdinis)
13. Soros
14. Strypinių sėklos (kanarėlių lesalas)
15. Rapsai (vasariniai)
16. Rapsai (žieminiai)
17. Rapsukai
18. Lubinai saldieji
19. Lubinai pašarui
20. Žirniai
21. Pupos (lauko)
22. Varpinių–baltyminių (žirnių, lauko pupų ir saldžiųjų lubinų) – aliejinių augalų mišiniai
(kuriuose baltyminiai augalai yra vyraujantys)
23. Energetiniai augalai (javai), skirti biokuro gamybai:
 - 23.1. Kviečiai (vasariniai), kurių grūdai skiriami biokuro gamybai
 - 1.2. Kviečiai (žieminiai), kurių grūdai skiriami biokuro gamybai
 - 1.3. Kvietrugiai (vasariniai), kurių grūdai skiriami biokuro gamybai
 - 1.4. Kvietrugiai (žieminiai), kurių grūdai skiriami biokuro gamybai
 - 1.5. Rapsai (vasariniai), kurių grūdai skiriami biokuro gamybai
 - 1.6. Rapsai (žieminiai), kurių grūdai skiriami biokuro gamybai
 - 1.7. Rugiai, kurių grūdai skiriami biokuro gamybai
 - 1.8. Kukurūzai, kurių žalioji masė skirta biokuro gamybai
24. Varpinių–baltyminių (kitų nei žirnių, lauko pupų ar saldžiųjų lubinų) – aliejinių augalų mišiniai
25. Varpinių–baltyminių (žirnių, lauko pupų ir saldžiųjų lubinų) – aliejinių augalų mišiniai
(kuriuose baltyminiai augalai nėra vyraujantys)
26. Varpinių–ankštinių (išskyrus vikius) javų mišiniai
27. Vikiai ir jų mišiniai
28. Kiti varpiniai javai, įskaitant jų mišinius
29. Ruginiai vikiai sėklai
30. Sėjamieji vikiai sėklai
31. Kukurūzai grūdams

- 32. Kukurūzai silosui, žaliajam pašarui
- 33. Kukurūzai, kurių žalioji masė skirta biokuro gamybai

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-516](#), 2008-09-24, Žin., 2008, Nr. 111-4249 (2008-09-27), i. k. 1082330ISAK003D-516

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų
programos priemonės „Agrarinės
aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“,
„Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“
vandens telkinių būklės gerinimas“
įgyvendinimo taisyklių
3 priedas

MEDINGŲJŲ AUGALŲ SĄRAŠAS

1. Apyninė liucerna (*Medicago lupulina*).
 2. Australinė pilkoji arba sidabrinė zunda (*Eryngium*).
 3. Baltasis dobilas (*Trifolium repens*).
 4. Baltieji dobilai (*Trifolium reperis*).
 5. Bandrenis (*Echinops*).
 6. Barkūnas baltažiedis (*Meluotus albus*).
 7. Barkūnas geltonžiedis (*Meluotus officinalis*).
 8. Darželinė žiomenė (*Dracocephalum moldavicum* L.).
 9. Facelija (*Phacelia tanacetifolia* Benth.).
 10. Garstyčia (*Sinapis*).
 11. Judra (*Camelina*).
 12. Katžolė (*Nepeta cataria*) ir kt. rūšys.
 13. Kvapioji aniužė (*Elscholtzia cristata* Willd.).
 14. Mėlynžiedė liucerna (*Medicago sativa*).
 15. Ožiarūtis (*Galega orientalis*).
 16. Paprastasis čiobrelis (*Teucrium serpyllum*) ir kt. rūšys.
 17. Paprastasis ežėinis (*Echium vulgare* L.).
 18. Paprastasis garždenis (*Lotus corniculatus*).
 19. Paprastasis kmynas (*Carum carvi*).
 20. Paprastasis raudonėlis (*Origanum vulgare*).
 21. Rausvasis dobilas (*Trifolium hybridum*).
 22. Raudonasis dobilas (*Trifolium pratense*).
 23. Sėjamasis esparcetas (*Onobrychis viciifolia*).
 24. Šiurkščioji taukė (*Symphylum asperum*).
 25. Tikroji levanda (*Lavandula angustifolia*).
 26. Vaistinė agurklė (*Borago officinalis* L.).
 27. Vaistinė juozažolė (*Hyssopus officinalis* L.).
 28. Vaistinė melisa (*Mellisa officinalis* L.).
-

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų
programos priemonės „Agrarinės
aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“,
„Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“
vandens telkinių būklės gerinimas“
įgyvendinimo taisyklių
4 priedas

MEDŽIŲ IR KRŪMŲ SĄRAŠAS

1. Baltoji sedula (*Cornus alba*).
2. Erškėtis (*Rosa*).
3. Europinis kukmedis (*Taxus baccata*).
4. Forsitija (*Forsythia*).
5. Grauželinė gudobelė (*Crataegus laevigata*).
6. Jazminas (*Philadelphus*).
7. Juodauogis šėivamedis (*Sambucus nigra*).
8. Mažalapė liepa (*Tilia cordata*).
9. Ožekšnis (*Euonymus*).
10. Paprastasis putinas (*Viburnum opulus*).
11. Raudonoji sedula (*Cornus sanguinea*).
12. Raudonuogis šėivamednis (*Sambucus racemosa*).
13. Paprastasis kadagys (*Juniperus communis*).
14. Paprastasis ligustras (*Ligustrum vulgare*).
15. Putinalapiai pūsleniai (*Physicarpus opulifolius*).
16. Paprastasis skroblas (*Carpinus betulus*).
17. Raugeriškis (*Berberis vulgaris*).
18. Vakarinė tuja (*Thuja occidentalis*).
19. Valgomieji sausmedžiai (*Lonicera caerulea*).
20. Vienapiestė gudobelė (*Crataegus monogyna*).
21. Žvilgantysis kaulenis (*Cotoneaster lucidus*).

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-516](#), 2008-09-24, Žin., 2008, Nr. 111-4249 (2008-09-27), i. k. 1082330ISAK003D-516

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-32](#), 2008-01-22, Žin., 2008, Nr. 12-411 (2008-01-29), i. k. 1082330ISAK0003D-32

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-202](#), 2008-04-11, Žin., 2008, Nr. 43-1613 (2008-04-15), i. k. 1082330ISAK003D-202

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-516](#), 2008-09-24, Žin., 2008, Nr. 111-4249 (2008-09-27), i. k. 1082330ISAK003D-516

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-230](#), 2009-04-07, Žin., 2009, Nr. 41-1581 (2009-04-11), i. k. 1092330ISAK003D-230

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo"

5.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, Žin., 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo